

FUNDUSZ SOŁECKI KROK PO KROKU

1. Podstawa prawna

Ustawa z dnia 21 lutego 2014 r. o funduszu sołeckim (Dz. U. poz. 301 z późn. zm.)

<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20140000301>

Rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 8 lipca 2014 r. w sprawie wzorów informacji przekazywanych przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) i wojewodę, trybu zwrotu części wydatków gmin wykonywanych w ramach funduszu sołeckiego oraz wzoru wniosku o ten zwrot (Dz. U. z 2023 r. poz. 453)

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20230000453/O/D20230453.pdf>

2. Co to jest fundusz sołecki?

Fundusz sołecki to pula środków gminy zarezerwowana dla sołectw w jej budżecie. Konkretnie sołectwa mają prawo do wskazania, na co należy wydatkować kwoty przypadające im z tej puli. Są to więc środki w budżecie gminy, tyle że wydzielone z przeznaczeniem wyłącznie dla sołectw, które się w niej znajdują. To powoduje, że fundusz sołecki musi podlegać takim samym rygorom, określonym w ustawie o finansach publicznych, jakim podlegają zwyczajne środki w budżecie gminy. Bo też są to środki publiczne. Trzeba więc przy ich wydatkowaniu kierować się zasadą oszczędności, gospodarności i celowości. Ich uruchomienie i wydatkowanie musi się przy tym odbywać według wymogów formalnych zawartych w ustawie z dnia 21 lutego 2014 r. o funduszu sołeckim, tak, aby sołectwo i gmina mogły uzyskać korzyści, które daje funkcjonowanie u nich funduszu. Przedsięwzięcia wskazane przez mieszkańców konkretnego sołectwa do sfinansowania z funduszu nie mogą być jednak dowolne. Muszą odpowiadać warunkom i wymogom formalnym, które zostały określone w ustawie o funduszu sołeckim i w art. 7 ustawy o samorządzie gminnym. Ustawa o funduszu sołeckim daje możliwość realizacji wspólnych przedsięwzięć przez kilka sołectw. W takim przypadku każde sołectwo uchwała oddzielnie wniosek, który dotyczy wspólnego przedsięwzięcia np.: mieszkańcy 2 sołectw korzystają z 1 placu zabaw ulokowanego na terenie jednego z nich – sołectwo A będzie mogło sfinansować np.: zakup nowego wyposażenia placu, a sołectwo B np.: ogrodzenie.

3. Co trzeba zrobić, aby korzystać z funduszu sołeckiego?

Aby fundusz sołecki faktycznie został zrealizowany w konkretnym sołectwie, powinny być podjęte następujące działania:

1. Wniosek musi być uchwalony przez prawomocne zebranie wiejskie.
2. Może być uchwalony wyłącznie z inicjatywy: sołtysa, rady sołeckiej albo minimum 15 pełnoletnich mieszkańców sołectwa.
3. Musi wskazywać konkretne przedsięwzięcia, a nie dotację dla instytucji albo organizacji pozarządowej.
4. Oprócz wskazania przedsięwzięć do realizacji musi zawierać szacunek ich kosztów i uzasadnienie.
5. Musi być przekazany Wójtowi Gminy w nieprzekraczalnym terminie do dnia 30 września roku poprzedzającego rok budżetowy.

6. Przedsięwzięcia wskazane do realizacji przez zebranie wiejskie we wniosku muszą być zadaniami własnymi gminy, służyć poprawie warunków życia mieszkańców i być zgodne z obowiązującymi dokumentami programowymi, przyjętymi przez Radę Gminy w Puszczy Mariańskiej.
7. Szacunek kosztów musi się mieścić w kwocie przypadającej sołectwu z puli funduszu sołectkiego

Poniżej przedstawiamy „krok po kroku” schemat wyodrębniania i realizacji funduszu sołectkiego w Gminie.

Krok 1:

Przyjęcie przez Radę Gminy w Puszczy Mariańskiej uchwały o wyodrębnieniu funduszu sołectkiego Rada Gminy w Puszczy Mariańskiej wyraziła zgodę na wyodrębnienie w budżecie gminy Puszcza Mariańska środków stanowiących fundusz sołectki w uchwale Nr XI/67/2025 z dnia 26 marca 2025 r.

Krok 2:

Przekazanie przez Wójta Gminy Puszcza Mariańska wszystkim sołtysom w Gminie informacji, o wysokości środków jakie będą przysługiwały sołectwom w następnym roku budżetowym. Powyższa informacja jest przekazywana przez Wójta w nieprzekraczalnym terminie do dnia 31 lipca roku poprzedzającego rok, w którym przedsięwzięcia z funduszu mają być wykonane oraz publikowana na stronach Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Gminy Puszcza Mariańska. Wysokość kwoty dla konkretnego sołectwa jest obliczana na podstawie tak zwanej kwoty bazowej i liczby mieszkańców sołectwa. Zależy ona od liczby mieszkańców sołectwa i dochodów gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca (ale tylko od dochodów bieżących, to znaczy bez dochodów majątkowych).

Informacja o konkretnej kwocie dla każdego sołectwa powinna być punktem wyjścia do rozważań liderów sołectwa, czy pieniędzy z tego źródła wystarczy na przedsięwzięcie, czyli czy fundusz pokryje wszystkie koszty. Bo być może konieczny będzie jeszcze udział mieszkańców albo ich wkład rzeczowy, na przykład nieodpłatny transport materiałów budowlanych lub darmowa robocizna.

Krok 3:

Zwołanie zebrania wiejskiego i poinformowanie o nim mieszkańców.

Sołtys wiedząc jaką kwotę sołectwo ma do dyspozycji powinien zwołać zebranie wiejskie, podczas którego mieszkańcy zdecydują na co wydać pieniądze z funduszu sołectkiego. Wcześniej należy przygotować porządek zebrania. Zebranie powinno zakończyć podjęciem uchwały o przyjęciu konkretnego wniosku.

Krok 4:

Zebranie wiejskie decyduje o przeznaczeniu środków zarezerwowanych dla sołectwa. O tym kto może wziąć w nim udział i jakie inne warunki muszą być zapewnione, aby decyzje były ważne stanowi statut sołectwa.

Zebranie wiejskie podejmuje decyzję o przeznaczeniu środków, a Sołtys jest organem wykonawczym, który w imieniu sołectwa składa wnioski do budżetu.

Uchwalenie Wniosku z inicjatywy sołtysa, Rady sołeckiej bądź minimum 15 pełnoletnich mieszkańców oznacza, że zebranie wiejskie może podjąć głosowanie tylko nad propozycją przedsięwzięć zgłoszonych formalnie przez sołtysa, radę sołecką albo minimum 15 pełno-letnich mieszkańców sołectwa. Wszelkie działania w tym zakresie muszą zostać zawarte w protokole zebrania wiejskiego.

Uwaga!

Przed uchwaleniem Wniosku warto skonsultować się z pracownikami Urzędu Gminy w zakresie formalnego przygotowania Wniosku, jak również w przypadku oszacowania kosztów przedsięwzięcia – pozwoli to zapewnić zgodność realizacji przedsięwzięcia z przepisami prawa, a jednocześnie pozwoli obu stronom uniknąć nieścisłości i późniejszych problemów.

Krok 5:

Przedłożenie Wniosku sołectwa do Wójta Gminy Puszcza Mariańska.

Wniosek należy bezwzględnie złożyć Wójtowi Gminy (czyli do Urzędu Gminy na tzw. „dziennik korespondencji”) najpóźniej do dnia 30 września roku poprzedzającego rok budżetowy. Wniosek złożony później nie będzie ważny. Termin ten jest ustawowo nieprzekraczalny. Złożenie Wniosku choćby o dzień później jest równoznaczne z utraceniem przez sołectwo kwoty przysługującej mu na przyszły rok z puli funduszu.

Do Wniosku należy załączyć:

1. Informacje dodatkowe dotyczące spełniania przez wnioskowane przedsięwzięcie - wymagań formalno – prawnych (jeśli takie wystąpią)
2. Zawiadomienie o zwołaniu zebrania wiejskiego
3. Protokół zebrania wiejskiego
4. Listę obecności z zebrania wiejskiego
5. Uchwałę zebrania wiejskiego w sprawie uchwalenia Wniosku o przyznanie środków z funduszu sołeckiego
6. Inne dokumenty, np.: deklarację mieszkańców z podaniem imion i nazwisk oraz podpisami o wykonaniu nieodpłatnie czynności przy zgłaszanym przedsięwzięciu.

Następnie, licząc od daty otrzymania Wniosku złożonego przez sołectwo, Wójt ma siedem dni na jego odrzucenie, gdyby wniosek nie spełniał choćby jednego z warunków albo formalnych wymogów ustawowych. Wójt Gminy informuje sołtysa o ewentualnym odrzuceniu wniosku.

Sołtys może w terminie 7 dni od dnia otrzymania takiej informacji, podtrzymać wniosek niespełniający warunków albo formalnych wymogów ustawowych, kierując go do Rady Gminy za pośrednictwem Wójta.

Ustawa o funduszu sołeckim daje sołectwu możliwość poprawienia wadliwego Wniosku, ale złożonego w nieprzekraczalnym terminie, czyli do dnia 30 września. Na podstawie przepisów ustawy o funduszu sołeckim - ponowny wniosek musi być uchwalony i złożony Radzie Gminy za pośrednictwem Wójta w terminie zaledwie siedmiu dni od odrzucenia pierwszego Wniosku.

To bardzo mało czasu, ponieważ wymaga takie działanie powtórzenia całej procedury przez sołectwo.

W przypadku podtrzymania wniosku przez sołtysa, Rada Gminy rozpatruje ten wniosek w terminie 30 dni od dnia jego otrzymania.

W przypadku ponownie uchwalonego wniosku, Rada Gminy rozpatruje ten wniosek w terminie 30 dni od dnia jego otrzymania.

Uchwalając budżet, Rada Gminy odrzuca wniosek sołectwa, w przypadku gdy zamierzone przedsięwzięcia nie spełniają warunków albo formalnych wymogów ustawowych.

Krok 6:

Uchwalony wniosek, który spełnił wymagania, musi zostać wprowadzony do budżetu. Budżet uchwała Rada Gminy w kolejnych miesiącach.

Rada Gminy podejmuje uchwałę o włączeniu przedsięwzięć finansowanych ze środków funduszu sołeckiego do budżetu gminy w oparciu o wymienione już wcześniej kryteria:

- * wnioskowane przedsięwzięcia mieszczą się w katalogu zadań własnych gminy,
- * są zgodne ze strategią rozwoju,
- * służą poprawie warunków życia mieszkańców

Krok 7:

Realizacja zadań z funduszu sołeckiego przyjętych w budżecie gminy.

Zadania ze środków funduszu sołeckiego realizowane są zgodnie z opisem we Wniosku. Fundusz sołecki jest częścią budżetu gminy, za którego wykonanie odpowiedzialny jest Wójt Gminy.

ZADANIA WŁASNE GMINY

art. 7. Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.)

Art. 7. [Zadania własne gminy]

1. Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy:

- 1) ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej;
- 2) gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego;
- 3) wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz;
- 3a) działalności w zakresie telekomunikacji;
- 4) lokalnego transportu zbiorowego;
- 5) ochrony zdrowia;

- 6) pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych;
- 6a) wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 7) gminnego budownictwa mieszkaniowego;
- 8) edukacji publicznej;
- 9) kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 10) kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych;
- 11) targowisk i hal targowych;
- 12) zieleni gminnej i zadrzewień;
- 13) cmentarzy gminnych;
- 14) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego;
- 14a) ochrony ludności i obrony cywilnej, w tym tworzenia i utrzymywania zasobów ochrony ludności, z wyłączeniem zadań określonych w [ustawie](#) z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej (Dz. U. poz. 1907) jako zadania zlecone z zakresu administracji rządowej;
- 15) utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych;
- 16) polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej;
- 16a) polityki senioralnej;
- 17) wspierania i upowszechniania idei samorządowej, w tym tworzenia warunków do działania i rozwoju jednostek pomocniczych i wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej;
- 18) promocji gminy;
- 19) współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w [art. 3 ust. 3](#) ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;

Art. 3. [Przesłanki działalności pożytku publicznego. Organizacje pozarządowe]

3. Działalność pożytku publicznego może być prowadzona także przez:

- 1) osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie [przepisów](#) o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego;*
- 2) stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego;*
- 3) spółdzielnie socjalne;*
- 4) spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów [ustawy](#) z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2023 r. poz. 2048 oraz z 2024 r. poz. 1166), które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz*

przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

20) współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

2. Ustawy określają, które zadania własne gminy mają charakter obowiązkowy.

Uwaga!

Zgodnie z powyższym katalogiem zadaniem własnym gminy, które może być finansowane ze środków funduszu są:

- inwestycje w obrębie wsi, np.: remont drogi gminnej/chodnika, zakup wyposażenia do świetlic wiejskich, budowa placu zabaw dla dzieci,
- pod pewnymi warunkami można finansować przedsięwzięcia z zakresu kultury, kultury fizycznej np.: organizacja imprez okolicznościowych i kulturalnych.
- zakładanie, remonty i naprawa oświetlenia ulicznego w sołectwie, remont lub wymiana wiaty przystankowej, sadzenie drzew lub krzewów, urządzenie i utrzymanie terenów zieleni wiejskiej, Można przeznaczać środki funduszu na ochronę przeciwpożarową, bo jest to zadanie własne gminy wymienione w art. 7 ust. 1 pkt 14 ustawy. Zadania gminy z zakresu ochrony przeciwpożarowej są wymienione w art. 32 ust. 2 i 3 ustawy o ochronie przeciwpożarowej.

Jak oszacować koszty przedsięwzięcia?

Szacując koszty zadań należy na wstępie ustalić ceny rynkowe usług i materiałów potrzebnych do ich realizacji. Ceny można ustalić na podstawie cen w lokalnych sklepach i hurtowniach. Koszty usług podają wykonawcy na różnego rodzaju portalach internetowych. Jeżeli na lokalnym rynku działają rzemieślnicy, warto zorientować się, jaką cenę proponują za daną usługę. Istotnym celem szacowania kosztów zawartych we Wniosku jest przedstawienie zebraniu wiejskiemu możliwości sfinansowania danego zakresu robót ze środków funduszu sołectkiego.

4. Realizacji funduszu sołectkiego

1. Zasady tworzenia i realizacji funduszu sołectkiego oraz zasady zwrotu (z budżetu państwa) części wydatków wykonanych w ramach funduszu sołectkiego (obecnie wysokość zwrotu wynosi 20, 30 i 40%, najwyższy zwrot dostają gminy najuboższe, a najmniejszy te najbogatsze) – reguluje ustawa o funduszu sołectkim.
2. Zgodnie z przepisami ustawy o funduszu sołectkim, „pełen cykl” dotyczący realizacji „jednego” funduszu sołectkiego trwa 3 lata (np. w roku 2025 gmina decyduje o wyodrębnieniu w budżecie gminy funduszu sołectkiego, który jest realizowany w 2026 r., a w 2027 r. następuje zwrot z budżetu państwa części wydatków wykonanych w ramach funduszu sołectkiego). Mamy kolejno etapy: planowanie, realizacja, zwrot części środków.

Oznacza to, że w jednym roku – gmina podejmuje zarówno decyzję o wyodrębnieniu (bądź niewyodrębnieniu) w budżecie gminy środków stanowiących fundusz sołectki w roku następnym; poszczególne sołectwa z terenu danej gminy realizują przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w poprzednim roku oraz gmina występuje ze stosownym wnioskiem do wojewody o zwrot z budżetu państwa części wydatków wykonanych w ramach funduszu sołectkiego w roku poprzednim.